

Symposium Een handelingskader voor PFAS

24 januari 2019 - Witteveen+Bos

Programma

Tijd	Onderdeel
13:00 – 13:20	Achtergronden bij ons project – <i>Martijn van Houten</i>
13:20 – 14:45	Toelichting op het handelingskader PFAS: • PFAS stoffen en hun gedrag - <i>Hans Slenders</i> • Handelingsperspectief bodembeheer - <i>Arne Alphenaar</i> • PFAS in de praktijk: onderzoek en sanering - <i>Tessa Pancras</i>
14:45 – 15:15	Pauze / gelegenheid voor discussie
15:15 – 16:30	Inhoudelijke verdieping: Relatieve toxiciteit PFAS en ontwikkelingen - <i>Johannes Lijzen (RIVM)</i> Verspreiding en de aanwezigheid van PFAS - <i>Elisabeth van Bentum</i>
16:30 – 17:00	Gelegenheid voor vragen en discussie
17:00 – 18:00	Bodemcafé BodemBreed Forum

Achtergronden bij het opstellen van een handelingskader voor PFAS

24 januari 2019

Martijn van Houten

Vers van de pers ...

Brief Staatsecretaris IenW (11-12-2018) – Visie op duurzaam hergebruik grond

Ik vind het belangrijk om als Rijk de regie te nemen met betrekking tot de omgang met ZZS-en. Daarom heb ik RIVM gevraagd om risicogrenswaarden uit te rekenen voor PFOA en PFOS. Op basis van de uitkomsten van het RIVM-onderzoek ga ik om de tafel met decentrale overheden om samen met hen een algemene methodiek op te stellen hoe om te gaan met (potentieel) ZZS-en. Wat het beleid precies gaat inhouden kan van stof tot stof verschillen.

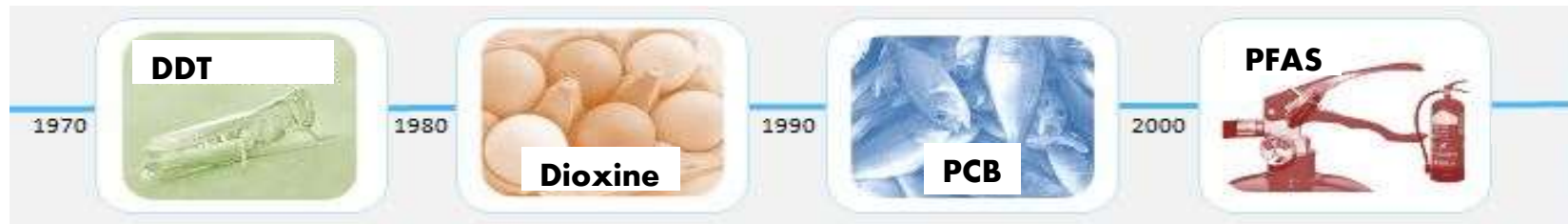
Vers van de pers ...

Brief Staatsecretaris IenW (11-12-2018) – Thermisch gereinigde grond (TGG), ...

wordt toegepast. De normen uit het Besluit bodemkwaliteit geven in dat geval een onvoldoende indicatie van de mate waarin verontreinigingen naar het grondwater kunnen uitspoelen. Daarnaast zijn er ook stoffen in TGG aangetroffen die niet genormeerd zijn. Het gaat in dit geval met name om sulfaat. Uit de verkenning blijkt verder dat na toepassing van TGG een te lage zuurgraad is vastgesteld. Dit kan schadelijk zijn voor het milieu. Tot slot blijkt dat in TGG nieuwe stoffen voorkomen zoals GenX en PFOA, waarvan de herkomst niet duidelijk is. Voor de aanpak hiervan verwijs ik naar de brief met mijn visie op de keten van duurzaam hergebruik van grond.

De aanleiding voor het opstellen van een handelingskader

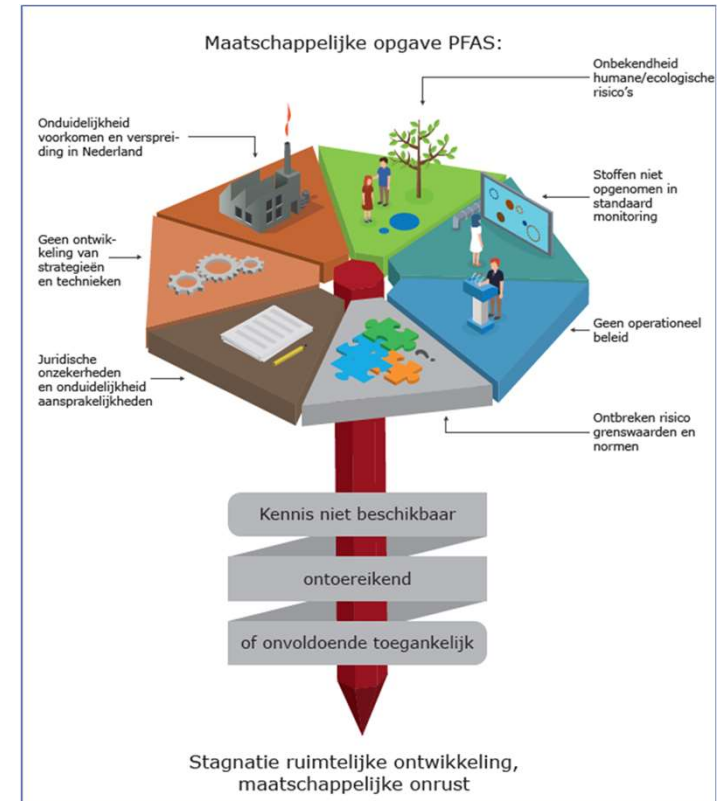
- Sinds 2000 staat PFAS internationaal in de schijnwerpers
- Niets nieuws onder de zon

- Maar in Nederland liep dit met PFAS anders
Waarom?

Aanpak nieuwe en opkomende stoffen

- Klassieke aanpak van problemen met nieuwe stoffen:
 - Kennis is niet bekend in de praktijk
 - Normen ontbreken
 - Geen meetdata beschikbaar
- De afgelopen jaren was de trend in ons werkveld:
 - Afronden speedlocaties
 - Focus op bodembeheer
 - Decentralisatie => Omgevingswet
- Waarom en wat moet ik doen?
- Hoe moet ik beginnen?

Problematiek PFAS => samen aan de slag!

Een handelingskader voor PFAS

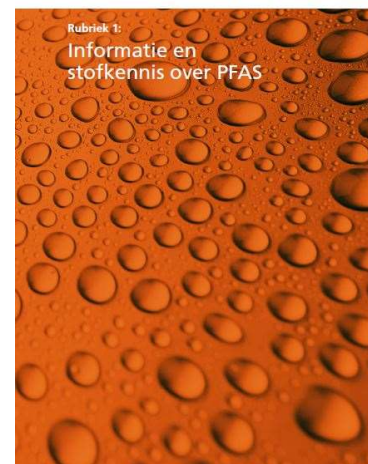
- Opdrachtgever: gemeente Dordrecht
- Gezamenlijk initiatief van onder andere het ministerie Infrastructuur en Waterstaat, RIVM, diverse gemeenten, provincies, waterschappen, omgevingsdiensten, OVAM en Brandweer Nederland
- Een *praktische* beschrijving van de mogelijkheden voor het omgaan met PFAS in grond en grondwater
- ... maar het blijft lastige materie!

Toelichting op het handelingskader

- Praktisch en leesbaar document
- Samengesteld uit 6 achtergronddocumenten
 - Kennisdocument PFAS
 - RIVM rapport over risico's en Relative Potency Factors
 - 3 deelrapporten over het voorkomen van PFAS
 - Analyse van beleid voor het bodembeheer

Een handelingskader voor PFAS - Rubriek 1: Informatie en stofkennis over PFAS

Een handelingskader voor PFAS - Rubriek 3: PFAS in de praktijk

Een handelingskader voor PFAS - Rubriek 2: Een handelingsperspectief voor bodembeheer

EXPERTISECENTRUM
PFAS

Kennis en informatie delen

Alle documenten zijn beschikbaar via:

www.expertisecentrumPFAS.nl

Rapportage van het RIVM is beschikbaar via:

➤ <https://www.rivm.nl/publicaties/mixture-exposure-factor-approach>

National Institute for Public Health
and the Environment
Ministry of Health, Welfare and Sport

Mixture exposure to PFAS: A Relative Potency Factor approach

RIVM Report 2018-0070
M.J. Zeilmaker et al.

Vragen over deze presentatie?

ARCADIS

Hans Slenders (hans.slenders@arcadis.com)

Witteveen + Bos

Martijn van Houten (martijn.van.houten@witteveenbos.com)

TTE

Arne Alphenaar (alphenaar@engineers.nl)

www.expertisecentrumpfas.nl